

ÕISU MÕISA PEAHOONE SUURE SAALI MAALINGUD

Hilkka Hiiop

2007. a Õisu mõisas OÜ Vana Tallinn teostatud uurin-
gute käigus leiti peahoone (ehitatud 1760–1767) suure
saali varasemalt krohvikihilt maalingukatkeid. Kuna
toonaste uuringute käigus tuvastati ainult üksikud frag-
mendid, avati seekord maalingud kogu säilinud ulatuses
Eesti Kunstiakadeemia ja Läti Kunstiakadeemia ning Riia
Ehituskooli üliõpilaste ühispraktika käigus, mis toimus
2.–6. augustini 2016. a.

Maalinguid leiti küll vaid seinte ülaosas u 1,5meet-
rise lindina ja järgmise krohvikihi nakkeks tihedalt auk-
likuks täksituna, kuid seegi annab aimu kompositsiooni
algsest tervikust ning mõisa arhitektuurile vastavast
virtuossusest. Nii motiivistik kui ka stiililine käsitlus ja
värvigamma viitavad rokokooale. Tegu on meie kontekstis
erakordse maalingunäitega, sest ainuke teadaolev Eesti
rokokoostiilis interjäär Põltsamaa lossis on hävinenud.

Üle terve ruumi korduvad seinapinda liigendavad
kuldsest vaasimotiivid, mille vahele näivad olevat paiguta-
tud ainulaadsed figuratiivsed stseenid. Nende tervikkujund
on küll hävinenud, kuid kõige paremini säilinud lõunasei-
nal näib see kujutatavat idüllilist loodusvaadet. Praeguseks
on alles ainult stseeni ülaosa, kus on näha puudevõra ja
lehestikku. Idaseinal on jälgitav arhitektuurne maastik
ning fragmentidena säilinu põhjal võib aimata kolmnurk-
frontooni ja sambakapiteeli. Lõunaseina ukse kohal on
säilinud detail pergola tüüpi aiast ja viinapuuväätidest.

Praeguseks on maalingud avatud, kuid nende lõplik
konserveerimine ja ruumitervikusse loimimine seisab
veel ees.

ÜLLATUSTEROHKE RIISIPERE MÕISA HÄRRASTEMAJA

Anita Jõgiste

Aastakümneid tühjana seisnud Riisipere mõisa härraste-
maja on saanud uue hingamise – seal käivad restauree-
rimistööd. Ühe esimese sammuna võeti ette siseviimist-
lusuuringud, et dokumenteerida säilinud viimistluskihid.
Uuringud teostasid 2016. a ASi KAR-Grupp spetsialistid.
Et selles klassitsistlikus hoones polnud varem kompleks-
seid viimistlusuuringuid tehtud, pakkusid need rohkesti
avastamisrõõmu.

Uuringute käigus õnnestus leida eri stiiliperioodide
maalinguid. Mitme ruumi seintel ja lagedel on esimesest,
tõenäoliselt klassitsismiajastust pärineva viimistluskihina
säilinud helehallil taustal ookritooni taimornamentidega
maalingukatkeid. Üllatusena ilmnes, et need on kõige
paremini säilinud mõisahoone ühes kolmanda korruse
kambrikeses ja peale seinte ka laes.

Veel võib hoone paraadruumidest leida hilisematesse
viimistluskihtidesse kuuluvaid maalinguid. Näiteks on
kuppelsaali seintel kümnenda kihina säilinud bordoo-
punasel taustal kuldsete juugendlike kordumotiividega
seinamaaling.

Uuringute tulemusena selgus, et paljud paraad- ja
eluruumide seinad olid historitsismiajastul kaetud tapee-
diga. Ajaloolised tapeedikihid on kõige paremini säilinud
Sinises saalis.

Huvitavaid leide pakkusid ka teised interjööriele-
mendid: keeruka värvilahendusega ukсед ja piirdeliistud
paraadkorrusel, kullatud stukkdetailid, maalingutega ahi
ja ainulaadsed parkettpõrandad.

(1)

(1) Detail Õisu mõisa suure saali maalingust, mis avanes
hilisema krohvikihi alt. Kuldne vaasimotiiv liigendab seinapinda.
Foto Peeter Säre

(2)

(2) Seinamaaling Riisipere mõisahoone kolmanda korruse ruumis.
Foto Anita Jõgiste